

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ
« 26 » 05 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чорнобильського Антона Володимировича «Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)» представленої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика.

ВИТЯГ

з протоколу №2 міжкафедрального семінару факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 20 березня 2024 року

ГОЛОВА: д-р філол. наук, проф., проф. каф. медіакомунікацій та комунікаційних технологій Підмогильна Н. В. (10.02.02 – російська мова);
СЕКРЕТАР: канд. наук із соц. ком., зав. каф. реклами та зв'язків з громадськістю Мироненко В. В. (27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій);
Присутні: канд. філол. наук, доц., в.о. декана факультету систем і засобів масової комунікації Кирилова О. В. (10.01.08 – журналістика), канд. наук із соц. ком., зав. каф. масової та міжнародної комунікації Хотюн Л. В. (27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій), канд. наук із соц. ком., доц., доц. каф. масової та міжнародної комунікації Бахметьєва А. М. (27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології), канд. філол. наук, доц., доц. каф. масової та міжнародної комунікації Бучарська І. С. (10.01.04 – література зарубіжних країн), канд. наук із соц. ком., доц. каф. масової та міжнародної комунікації Гаркавенко Ю. С. (27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій), канд. філол. наук, доц., доц. каф. масової та міжнародної комунікації Гудошник О. В. (10.01.06 – теорія літератури), канд. політ. наук, доц., зав. каф. медіакомунікацій та комунікаційних технологій Демченко М. В. (23.00.02 – політичні інститути та процеси), канд. філол. наук, доц., доц. каф. медіакомунікацій та комунікаційних технологій Михайлова А. А. (10.01.01 – українська література), д-р філос., доц. каф. медіакомунікацій та комунікаційних технологій Колоскова Г. В. (029 – інформаційна, бібліотечна та архівна справа), канд. філол. наук, доц., доц. каф. реклами та зв'язків з громадськістю Іванова С. А. (10.01.04 – література зарубіжних країн), канд. наук із соц. ком., доц. каф. реклами та зв'язків з громадськістю Гусєв А. В. (27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій), канд. наук із соц. ком., доц., доц. каф. реклами та зв'язків з громадськістю Лященко А. В. (27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології), д-р наук із соц. ком., доц., проф. каф. реклами та зв'язків з громадськістю Яненко Я. В. (27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології), канд. філол. наук, доц., доц. каф. медіакомунікацій та комунікаційних технологій Іванова Н. І. (10.01.01 – українська література), д-р філол. наук, проф., проф. каф. масової та міжнародної комунікації Ткаченко О. Г. (10.01.01 – українська література), канд. філол. наук, доц., доц. каф. масової та міжнародної комунікації Темченко Л. В. (10.01.01 – українська література).

Запрошені: випускник аспірантури А. В. Чорнобильський (здобувач), Соломін Є. О., канд. наук із соц. ком., доц., завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський

національний університет» (з правом голосу); **Кіца М. О.**, канд. наук із соц. ком., доц., доц. кафедри журналістики та засобів масової комунікації Національного університету «Львівська політехніка» (з правом голосу); **Рудик М. С.**, канд. наук із соц. ком., доц. кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (з правом голосу).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи **Чорнобильського Антона Володимировича** на тему «**Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика.

Дисертацію виконано на кафедрі масової і міжнародної комунікації факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського університету імені Олеся Гончара. Тема дисертації затверджена (протокол № 4 від 19 листопада 2020 р.) на засіданні вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Уточнену редакцію теми дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 6 від 23 лютого 2024 р.). Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Журналістика» зі спеціальності 061 Журналістика (Сертифікат про акредитацію освітньої програми № 4807, дійсний до 20.06.2024).

Слухали: доповідь **Чорнобильського Антона Володимировича** на тему «**Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)**», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика.

Усі документи подано в повному обсязі. Перевірку дисертаційної роботи на плагіат здійснено комісією у складі: канд. наук із соц. ком., доцента кафедри реклами та зв'язків з громадськістю **А. В. Гусева**, канд. філол. наук, доцента, доцентки кафедри масової та міжнародної комунікації **О. В. Гудошник**, канд. філол. наук, доцента, доцентки кафедри медіакомунікацій та комунікаційних технологій **А. А. Михайлової**.

Під час перевірки дисертаційної роботи **Чорнобильського А. А.** «Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)» на плагіат виявлено 0,07% подібностей. Вважаємо, що дисертаційна робота **Чорнобильського А. В.** – самостійна праця, яку можна допускати до захисту.

Роботу було розглянуто двома фаховими експертами – канд. філол. наук, доц. **О. В. Гудошник**, д-р наук із соц. ком., доц. **Я. В. Яненко**. Робота виконана на 8,3 авторських аркушах, дисертація структурована, наявні анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки та список використаної літератури.

Доповідь А. В. Чорнобильського

Шановні викладачі, шановні колеги! Я радий вас вітати, радий мати можливість презентувати вам результати нашого дослідження на тему «**Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)**».

Актуальність дослідження соціальних медіа визначається їхнім впливом на громадську думку, процеси комунікації та суспільні взаємодії. Сучасні технології створюють нові можливості для поширення інформації, формування громадської думки та інтеракції між людьми. Дослідження в цій галузі допомагають розуміти вплив соціальних медіа на суспільство, виявляти та протидіяти дезінформації, а також вивчати психологічні та соціологічні аспекти використання соціальних мереж. До того ж важливість досліджень у галузі соціальних медіа визначається їхнім впливом на сферу маркетингу та реклами, споживчу поведінку та формування ідентичності в онлайн-середовищі. З урахуванням

швидкого розвитку технологій та поширення соціальних медіа, аналіз їхніх комунікативних практик стає надзвичайно важливим для розуміння сучасного суспільства та розвитку ефективних стратегій комунікації.

Сучасні соціальні мережі виявляють особливий ступінь чутливості до потреб різних поколінь. За допомогою інноваційних функцій та вміння адаптуватися до трансцендентних технологічних парадигм, вони забезпечують ефективну комунікацію для користувачів різних вікових груп. Важливо враховувати, що соціальні мережі не лише реагують на виклики сучасності, але й активно формують соціальну динаміку, впливаючи на сприйняття інформації й соціокультурні тенденції. Дослідження взаємодії користувачів у соціальних мережах дозволяє зануритися в розуміння того, як ці цифрові платформи вписуються у загальну систему комунікації. Аналізуючи їхню реакцію на інновації та зміни в способах спілкування, можна краще зрозуміти, як соціальні медіа впливають на формування соціокультурного ландшафту сучасного світу.

Наразі у цифровому середовищі соціальні медіа вирізняються як комунікативний метафеномен, утворюючи потужну та розгалужену систему, яка дозволяє керувати мережею онлайн-представників. Ця мережа працює за принципами взаємозв'язку та взаємодії, будуючи взаємні комунікативні відносини на засадах самокерування та самовідтворення. Структуротворчим елементом такої взаємодії є контент, який виступає у якості базового дискурсу на раціональному та емоційному рівнях. Актуальність такого підходу до соціальних медіа виявляється у їхній здатності повною мірою адаптувати та реалізовувати моделі інтеракції, характерні для реального фізичного світу.

Теоретико-методологічним підґрунтям цього дослідження стали праці українських і закордонних науковців, у яких досліджуються:

- загальні теоретичні аспекти формування та розвитку соціальних медіа та соціальних мереж, особливості поведінки користувачів;
- соціологічний погляд на соціальні мережі та передумови їхньої появи;
- аспекти теорії систем, включаючи типологію систем, специфіку соціальних та соціотехнічних систем;
- особливості Reddit-дискурсу, його теоретичне осмислення, поведінка користувачів та специфіка сабредитів;
- комунікативні особливості крипіпасти, формування цього жанру та його місце у системі цифрового фольклору;
- теорія соціального обміну емоціями у фізичному та онлайн-середовищах.

Мета роботи – сформулювати комплексне уявлення про специфіку комунікативної взаємодії в соціальних медіа задля доведення чи спростування гіпотези, що за специфікою своєї реалізації ці медіа повторюють механізми комунікації у реальному світі.

З огляду на сформульовану мету поставлено наступні **завдання**:

- визначити основні етапи теоретичного осмислення ідеї соціальної мережі, починаючи від соціологічних розробок і до визначення відповідних соціальних структур у цифровому просторі;
- проаналізувати специфіку соціальних медіа з позицій теорії систем та продемонструвати актуальність погляду на соціальні мережі як на соціальні системи з відповідною будовою та властивостями;
- оглянути ключові відмінності у визначенні понять «соціальна мережа» та «соціальне медіа» і висвітлити питання їхньої взаємозв'язку, спільних та відмінних характеристик;
- охарактеризувати комунікативні особливості соціальних медіа, їхньої будови та поведінки користувачів;
- виокремити специфіку соціальної мережі Reddit, системні властивості, що виокремлюють її від інших популярних соціальних медіа;
- визначити особливості комунікації в Reddit через соціальний обмін емоціями на рівні коментарів до художнього та новинного контенту мережі;

- порівняти комунікативну взаємодію у соціальному медіа Reddit з основними комунікативними принципами реального (неонлайнного) середовища.

Об'єктом дослідження є коментарі під публікаціями на платформі Reddit. **Предмет дослідження** – специфіка інтеракції користувачів онлайнних соціальних медіа, особливості патернів спілкування та комунікативної взаємодії.

Емпіричну базу дослідження склали вручну відібрані користувацькі коментарі під публікаціями на платформі Reddit за період 2020–2023 рр.:

- My Sleep Paralysis Demon is Actually A Pretty Chill Guy (сабредит r/nosleep, дата публікації – 4 вересня 2020 року, 560 коментарів);

- When I was a kid, my dad kept a second family in our basement (сабредит r/nosleep, дата публікації – 15 вересня 2020 року, 215 коментарів);

- I found a hidden company in my new house, filled with thousands of credit cards and one weird notebook (сабредит r/nosleep, дата публікації – 27 вересня 2020 року, 66 коментарів);

- BREAKING: A private jet owned by Prigozhin was just shot down by Russian air defenses over Tver. Around 10 people onboard have been killed (сабредит r/Ukraine, дата публікації – 23 серпня 2023 року, 834 коментарі);

- Wagner boss Prigozhin killed in plane crash in Russia (сабредит r/UkrainianConflict, дата публікації – 23 серпня 2023 року, 2671 коментар);

- Hard video from the crash site of Priozhin's business jet in the Tver region (Russia) (сабредит r/UkraineWarVideoReport, дата публікації – 23 серпня 2023 року, 1205 коментарів).

Емпіричний аналіз та узагальнення дозволили комплексно описати об'єкт дослідження, його структуру та функціональні особливості, а також представити ґрунтовний аналіз процесу соціального обміну емоціями, що розглядається у системі соціальних медіа, зокрема Reddit-дискурсі. За допомогою системного методу та порівняння проаналізовано платформу Reddit як соціальну систему, її системотворчі чинники, структуру та системні характеристики в контексті системної теорії. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція та дедукція – дали змогу сформулювати висновки, оцінити ефективність об'єкта дослідження як функціональної системи, технічні компоненти, що забезпечують цю ефективність, та пов'язані з ними цілі, що реалізують користувачі. Для встановлення та аналізу комунікаційних процесів у публічних обговореннях на Reddit було застосовано адаптований до особливостей об'єкта дослідження метод інтенціонального аналізу, який дозволив з мінімальними похибками виокремити інтенційні категорії в коментарях в обговореннях на Reddit.

Історія вивчення соціальних мереж в соціології відзначається рядом ключових етапів та концепцій, починаючи від робіт класичних соціологів, таких як Дюркгейм та Зіммель, і закінчуючи сучасними дослідженнями онлайн-середовища. Етап розвитку соціальних мереж у ХХ ст. визначив експеримент Мілграма «маленький світ», та теорія шести рукоштованих, яка в онлайнному середовищі вдвічі скоротила ланцюг знайомств.

Філософія соціальних медіа будується на основних засадах концепції Грановеттера про силу слабких зв'язків, де виявлено, що саме слабкі зв'язки мають великий потенціал для обміну новою інформацією. Соціальні медіа розглядаються з перспективи системної теорії. З загальнонаукової точки зору система – це організований набір елементів, що має певні характеристики. Ці характеристики, такі як самоорганізація, ієрархія та стійкість, роблять систему здатною до ефективного функціонування протягом тривалого періоду часу. При цьому ефективністю системи визначено її здатність виконувати свої функції та поводитись відповідно до своєї мети з найменшою кількістю відволікань, найбільшою швидкістю та найменшою кількістю зовнішнього надходження енергії.

Теоретичний фундамент соціальних систем, розроблений Т. Парсонсом та Н. Луманном, підкреслює їхню роль як відкритих систем, що взаємодіють з навколишнім середовищем. Застосування концепції соціальних систем з трьох перспектив – структурної, функціональної та ієрархічної – розкриває їхню взаємодію в соціальному контексті.

Соціальна система при цьому визначається, як сукупність соціальних акторів, залучених у відносно стабільну взаємодію відповідно до спільних культурних норм і значень. Теорія соціальних систем Луманна заснована на концепції аутопоезису, яка визначає соціальні системи як самовідтворювальні системи комунікації відповідно до власного коду та власних програм через комунікації. Кожна аутопоетична система розглядає інші системи як позасистемне середовище, що досягається завдяки її замкнутості та наявності обмежень, що контролюються власними системними операціями. Наявність механізмів зворотного зв'язку сприяють посиленню та зміні поведінки в системі, а також визначає взаємний характер комунікації в онлайн-соціальних системах.

Зважаючи на актуальні підходи у роботі пропонується розглядати соціальні медіа як соціотехнічні системи – такі, що передбачають екологічні аспекти робочої системи та складну взаємодію між людьми та машинами. Такі системи, як правило, мають внутрішнє середовище з взаємозалежними технічними та соціальними підсистемами, які мають бути оптимізовані для досягнення кращої продуктивності, повинні адаптуватися до зовнішнього середовища, а також мають еквіфінальність.

Незважаючи на термінологічні відмінності, соціальні мережі і соціальні медіа розглядаються як взаємозалежні явища, в яких акцент зроблено на взаємодії та зв'язки між людьми. В ході еволюції термінів обидва поняття залишаються пов'язаними із роллю соціальних медіа в комунікації та інтеракції, хоча пізніші визначення акцентують роль користувачів у створенні контенту. Зміни в підходах до розуміння цих термінів відображаються у тенденції відмови від деталізації спільних інтересів користувачів.

На основі попереднього академічного досвіду у роботі соціальні медіа розглядаються медіа, що використовують мобільні та вебтехнології для створення інтерактивних платформ, за допомогою яких окремі особи та спільноти використовують, створюють, обговорюють і модифікують користувацький контент. В свою чергу, соціальні мережі – це онлайн-сервіси, які дозволяють користувачам створювати профілі для власної репрезентації, будувати публічну мережу контактів, а також створювати власний і взаємодіяти з іншим користувацьким контентом.

Різні підходи до класифікації соціальних медіа враховують функціонал, методи навчання асоціативних правил, а також критерії самопрезентації та соціальної присутності. Загалом, виокремлюють три основних типи соціальних медіа – розважальні, профільові та соціальні, визначаючи їх за цільовим спрямуванням та функціональністю. Соціальні медіа сьогодні виконують функції полегшення та формування людських взаємодій в цифровому просторі, реплікуючи комунікативні аспекти соціальних систем, і сприяють утворенню «мережевого суспільства». Соціальні медіа не лише відбивають соціальні системи, але й розширюють їх, створюючи нові рівні складності в соціальних взаємодіях. Функціональні можливості соціальних медіа відтворюють організаційні особливості соціальних систем, створюючи віртуальні арени для соціальної координації та співпраці, що розмиває межі між онлайн і офлайн соціальними системами. Підходи соціотехнічної перспективи та теорії полімедіації демонструють, що соціальні медіа не лише є інструментами, але і складними соціотехнічними системами, які взаємодіють та впливають на поведінку користувачів, суспільні норми та технологічні можливості. Полімедіація на соціальних медіаплатформах відображає різноманіття соціальних систем, де індивіди та групи спілкуються через різні канали та носії медіа.

У контексті сучасної комунікації та міжособистісної взаємодії теорія полімедіації підкреслює ключову роль таких факторів, як доступність медіа, соціальні дії щодо вибору платформ та ресоціалізація комунікативних медіа. Полімедіація звертає увагу на унікальні можливості різних цифрових платформ для комунікації, а також на те, як люди обирають певні медіа як значущий соціальний акт. Ресоціалізація медіа означає перехід до розуміння використання медіа через соціальну призму, а не лише технічну. Ця теорія підкреслює активну роль людей у створенні та поширенні медіаконтенту на різних платформах, динамічну природу комунікаційних наративів у полімедійному середовищі. Завдяки

швидкому поширенню інформації між платформами, історії можуть швидко еволюціонувати, оскільки користувачі активно взаємодіють і обмінюються контентом. Це впливає на формування нових соціальних норм поширення інформації та взаємодії з нею.

Під соціально-комунікативною взаємодією у роботі розуміється процес обміну інформацією, ідеями, емоціями та іншими соціальними цінностями між людьми або соціальними групами, що може відбуватися за однією з трьох комунікативних моделей: активною, транзактивною або інтерактивною, відповідно до різних рівнів взаємодії між учасниками. З огляду на мету та завдання роботи фокус дослідження зосереджувався на теорії соціального обміну емоціями, що описує процес пригадування та актуалізації емоційних епізодів (як позитивних, так і негативних) учасниками комунікації. Спільні мотиви соціального обміну емоціями охоплюють бажання пережити певні емоції, застерегти інших, привернути увагу тощо. Мотивація може також відрізнитися в залежності від емоційної тональності повідомлень – до обміну позитивними емоційними спогадами спонукають бажання пригадати певні події, проінформувати або привернути увагу реципієнта до них. В свою чергу, негативні емоційні спогади пов'язані з вивільненням емоцій, пошуком розуміння від реципієнта, зміцненням соціальних зв'язків та отриманням соціальної підтримки. При цьому особлива увага приділялася реакції реципієнта на актуалізований епізод. Дослідження використовувало п'ять узагальнених класів поведінки реципієнта: соціальна підтримка, фізична взаємодія, дії поза дискурсом, дедраMATизація, допит.

Також враховувався той факт, що одним з потенційних наслідків соціального обміну емоціями може бути вторинний СОЕ – процес, ініційований реципієнтом. У дослідженні даний процес розглядався як прояв аутопоезису – повторна ініціація обміну емоціями слугує засадою для безперервного відтворення комунікації. Емоції, якими діляться в соціальному контексті, забезпечують можливість зворотного зв'язку. При цьому інтенсивність емоцій корелює з вищою ймовірністю обговорення.

Специфіка соціального обміну емоціями у диджитальному середовищі залежить як від тональності емоційної взаємодії, так і безпосередньо від каналу комунікації. Інтенсивність розміщення емоційних повідомлень зростає у кризових ситуаціях, а на вибір конкретного медіа для поширення емоцій впливають такі характеристики каналів, як доступність, видимість повідомлень, наявність невербальних сигналів та нав'язливість. До характеристик каналів, що впливають на інтенсивність соціального обміну емоціями, відносяться щільність мережі контактів та можливість налаштування кола отримувачів повідомлень. У сучасному онлайн-середовищі соціальний обмін емоціями проходить через кілька етапів, включаючи ініціацію, фідбек реципієнта і реакцію ініціатора.

Вплив другого покоління Інтернет-сервісів (Веб 2.0) на соціальні медіа та спілкування онлайн є очевидним. Трансформовано сам підхід до спілкування, яке наразі є самореферентним та автономним. Зміни відбулися навіть у розумінні категорії «аудиторія», де традиційні моделі замінюються більш диференційованими. Важливим є вплив соціальних мереж на думки та переконання людей через їхню взаємодію з «первинними групами». Користувачі соціальних медіа мають різні мотиви, включаючи розваги, особисту користь та пошук інформації, але також наявний вплив соціальної тривожності та самотності на їхнє користування. Теорія використання та задоволення підкреслює, що люди обирають медіа для задоволення своїх потреб, які можуть бути особистісними, афективними, когнітивними, спрямованими на розрядження напруги та соціальною інтеграцією. Нарешті, модель I-PACE розглядає психологічні та нейробиологічні механізми адиктивної поведінки у зв'язку з використанням соціальних медіа, звертаючи увагу на різні аспекти, такі як особистість, емоції, когнітивність, виконавчі функції та медіа-специфічність.

Особливості комунікативної взаємодії аналізуються на матеріалі платформи Reddit, яка має усі ознаки соціальної системи. Ключовими елементами цієї системи є користувачі, організовані в сабредитах, що сприяє формуванню цілісної структури з ієрархічною

організацією та інтегрованими якостями. Існування правил у сабредитах, створення угод користувача, надання API для розвитку екосистеми ботів та наявність зовнішніх платформ для доступу до даних є характерними прикладами організації та ієрархізованості системи Reddit. Технічні компоненти Reddit виконують різноманітні функції, спрямовані на покращення ефективності платформи та забезпечення різноманітних можливостей для користувачів. Акцент на груповій комунікації та обміні контентом через сабредити сприяє синергії між користувачами, хоча обмеження в індивідуальній та діадичній взаємодії та акцент на групових взаємодіях вказують на специфіку особистого досвіду користувачів на цій платформі. Усе це свідчить про те, що Reddit як система виявляється комплексним інтегрованим середовищем, яке впливає на спосіб взаємодії та обміну інформацією в онлайн-середовищі, забезпечуючи при цьому різноманітні можливості та інструменти для користувачів.

У роботі відзначається, що великі та віральні обговорення характеризуються високою релевантністю та лексичною схожістю коментарів, що пов'язані з обмеженою кількістю активних користувачів. Мотивації для участі в Reddit включають прагнення до інформації, соціалізацію, прагнення визнання та розваги. Соціалізація є одним з найвагоміших мотиваційних факторів, що сприяє встановленню соціальних зв'язків. Рейтингова система та система карми впливають на визнання користувачів, визначаючи їхній авторитет. Розваги та задоволення від емоційного досвіду також відіграють важливу роль у мотивації учасників.

Аналіз пасивної та активної участі користувачів виявив, що більшість користувачів знайомиться з контентом пасивно, і лише обмежена кількість активно взаємодіє з публікаціями. Важливим фактором взаємодії виявляється ряд параметрів, таких як рейтинг публікації, легкість читання заголовка та текстовий аналіз. Міграція користувачів через зовнішні тиски та вплив блокування сабредитів на активність користувачів є додатковими ключовими аспектами, які підкреслюють складність та динамічність спілкування на платформі Reddit.

Увага дослідження зосереджена на життєвому циклі публікацій та на функціонуванні контенту у контексті сприйняття, інтерпретації та користувацьких реакцій. Для аналізу обрано два типи дискурсу на Reddit – художній та новинний. Художній дискурс (у даному випадку крипіпаста) не має певних часових рамок у сприйнятті та актуальності контенту, а також включає в себе рольову взаємодію у відносинах автора публікації та аудиторії. Навпаки, у новинному дискурсі актуальність має темпоральні обмеження, а сам контент сприймається як відображення подій реального світу. Враховуючи ці унікальні особливості, що, в свою чергу, впливають на поведінку користувачів у зазначених дискурсах та їхньої реакції на контент, результати аналізу специфіки комунікативної взаємодії у їхніх межах вважається репрезентативним з певними обмеженнями для усієї платформи Reddit. Методологія аналізу вибудована на базі теорії COE з фокусом на підходах Ріме та Родрігез Ідальго.

У якості прикладу художнього дискурсу задля розуміння особливостей цифрового середовища та комунікативних відносин в онлайні взято крипіпасту, оскільки цей жанр є виключно цифровим та виходить за межі звичайної комунікативної моделі. Ролі автора та читача у крипіпасті стають умовними, дозволяючи аудиторії активно брати участь у творчому процесі. Цей жанр цифрової творчості не лише використовується для розповідження страшних історій, але і слугує засобом соціального обміну емоціями, висвітлюючи свою роль стимулятора раціональної та емоційної інтеракції у медіасередовищі.

Для дослідження соціального обміну емоціями було складено вибірку з коментарів під трьома крипіпастами. На її основі було виокремлено список використаних інтенційних категорій, який згодом було порівняно з фазами онлайн-COE у моделі Родрігез Ідальго. Аналіз інтенційних категорій показав, що варіативність COE прямо залежить від того, наскільки обговорюваною є крипіпаста і наскільки популярним є її сюжетний початок.

Комунікативна взаємодія в коментарях під крипіпастами у загальних рисах відповідає фазовій структурі онлайн-СОЕ, а отже ми можемо стверджувати, що Reddit, беручи на себе роль комунікативного майданчика, працює за загальними правилами навіть у штучно створеному середовищі, яким є середовище функціонування крипіпасти.

Порівняно з крипіпастою, новинний дискурс на Reddit визначається прив'язкою до реального часу та взаємодією з актуальними подіями, що сприяє повнішому освітленню новин та активному залученню експертів. Важливість новин у соціальних мережах полягає в їх здатності забезпечувати користувачам альтернативний досвід та активну участь у формуванні інформаційного простору. Підкреслено роль лідерів думок у поширенні новин та формуванні громадської думки на соціальних мережах, а також різноманітність «цифрового я» користувачів, що відображає індивідуалізацію участі користувачів у комунікаційному процесі.

Для кількісного паритету з крипіпастою, з новинного дискурсу також було виокремлено три публікації, коментарі під якими стали основою вибірки для аналізу. Дослідження продемонструвало системну схожість моделі соціального обміну емоціями в коментарях у новинному дискурсі з дискурсом крипіпасти, а отже і з моделлю онлайн-СОЕ Родрігез Ідальго.

Обравши художній та новинний дискурс в якості середовища, де розгортається комунікація користувачів, об'єднаних спільним фактором (в даному випадку публікаціями на тематичних сабредитах), та спираючись на теорію соціального обміну емоціями як таку, що пояснює мотивацію та механізм ініціювання та фідбеку комунікації навколо емоційних подій, було визначено інтенційні категорії коментарів та кількісний розподіл з урахуванням їхньої афективності та раціональності. Отже, було встановлено, що попри системну схожість і комунікативні відмінності, новинний та художній дискурси на Reddit функціонують за одними і тими самими комунікативними законами, які співпадають з відповідними у реальному світі, що, в свою чергу, підтверджує сформульовану на початку дослідження гіпотезу.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

Д-р філол. наук, проф. О. Г. Ткаченко: Емпірична база вашого дослідження налічує 5 551 елемент, який обмежений 2020 роком. Чим обумовлена хронологічна межа?

А. В. Чорнобильський: Справа в тому, що в певному сенсі це був вибір, який час та історія зробила за нас. Оскільки дослідження займало доволі довгий період, хронологічно першим емпіричним зрізом, який ми розглядали, були саме публікації на сабредиті NoSleep. Саме за період другої половини–кінця 2020 року NoSleep вже набув певного авторитету і став одним з ключових майданчиків для поширення крипіпаст, якщо порівнювати з іншими вебсайтами поза Reddit. Відповідно обрані крипіпасти були актуальними і релевантними на період проведення дослідження. Щодо новинного дискурсу, то на період дослідження актуальним було висвітлення подій навколо демаршу, а потім загибелі Прігожина. Ми обирали те, що було релевантним та актуальним для моменту проведення дослідження. Сподіваюся, я відповів на ваше питання, дякую.

Канд. філол. наук, доц. С. А. Іванова: Яку прогностичну функцію мають наробки цієї роботи і як це можна використовувати для створення якихось консультаційних послуг у майбутньому?

А. В. Чорнобильський: Якщо фокусуватися саме на прогностичному аспекті дослідження, то найбільше перспектив можна побачити саме у поширенні комунікативних особливостей поведінки у новинному дискурсі. З плином часу ми можемо спостерігати кілька тенденцій навколо Reddit, одна з яких полягає в тому, що комунікація, яка відбувається на платформі, певним чином поширюється на реальний світ і має певні наслідки для реального світу. Так, у роботі наведено кілька прикладів того, як якісь події, що набули резонансу спершу на Reddit, згодом вплинули на реальне фізичне середовище.

Тобто Reddit відігравав роль не тільки комунікативного майданчику, а й певної платформи для організації людей, для консолідації навколо певної ідеї та їхньої інкорпорації у реальний світ. Отже, з точки зору прогностики я можу, попри те, що ми не фокусувалися саме в першу чергу на цьому аспекті, зазначити, що отримані результати можуть пояснити, яким чином певні резонансні події впливають на суспільне сприйняття новин та на відлуння цих подій з виключно онлайнової перцепції.

Канд. наук із соц. ком. Л. В. Хотюн: Ви говорите, що Reddit – це і соціальне медіа, і соціальна мережа одночасно. Обґрунтуйте, будь ласка, це твердження.

А. В. Чорнобильський: Якщо ми подивимося саме на різницю між соціальними мережами та соціальними медіа у контексті платформи Reddit, то побачимо, що соціальні мережі коректно розглядати як елемент системи соціальних медіа. З чого випливає, що, якщо якась платформа може сприйматись як соціальна мережа, вона може і сприйматися як соціальні медіа. З характеристик, до яких ми прийшли, описуючи соціальні мережі, видно, що фундаментальна різниця між соціальними мережами та соціальними медіа полягає в тому, які елементи є вузлами взаємодії у системному графі. Якщо ми подивимося на соціальну мережу як на граф, то для соціального медіа буде більш характерний вузол як контент, а для соціальних мереж – вузол як користувач або група користувачів. Ми пропонуємо визначати Reddit як соціальну мережу через технічні характеристики платформи. Зі структурного погляду вузлами комунікації на Reddit є не стільки поодинокі користувачі, скільки сабредити, тобто групи користувачів, що, в свою чергу, є значно ближче до соціальних мереж.

Канд. наук із соц. ком. Ю. С. Гаркавенко: Ви пишете про те, що досліджуєте Reddit на емпіричній базі, яка налічує велику кількість повідомлень у художньому і новинному дискурсі. Скажіть, будь ласка, чи не спостерігаєте ви тенденцію до політизації у художньому дискурсі, та як це може змінити або, можливо, вплинути на вектор вашого дослідження?

А. В. Чорнобильський: Дякую за питання. Емпірична база, якою ми користувалися, оскільки вона обмежена сабредитом NoSleep, підпорядковується певним правилам рольової взаємодії. Я можу стверджувати, що, якби ми подивилися на якісь менш популярні, можливо, менш відомі спільноти на Reddit, тенденції, про які ви зазначаєте, могли б спостерігатися там яскравіше і виразніше. Але, якщо подивитися на пізніші крипіпасти за 2021–2022 і наступні роки (в мене немає статистичних даних, бо це не було фокусом дослідження), можна знайти крипіпасти, в яких простежуються актуальні реакції на політичне середовище. Оскільки правило спільноти звучить як «everything is true here even if it's not», це означає, що події, про які пише автор і на які реагують користувачі, є апіорі подіями реального світу, а отже їм притаманна рефлексія, вони містять відбиток подій навколо. А як ми знаємо, події навколо – це так чи інакше пов'язано з політикою. Тому, безумовно, ці тенденції можна подекуди спостерігати, але наразі я можу стверджувати, що ця тенденція не є виразною саме на сабредиті NoSleep. І для того, щоб стверджувати про це ґрунтовніше, варто дивитися саме на інші спільноти, порівнювати прояв цих тенденцій у художньому тексті. Можливо, це і буде одним з елементів фокусу подальших досліджень.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

О. В. Кирилова, канд. філол. наук, доц., в.о. декана факультету систем і засобів масової комунікації

Антон Чорнобильський у 2020 році закінчив Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, отримавши кваліфікацію магістра. У тому ж році пан Чорнобильський вступив до аспірантури на освітньо-наукову програму «Журналістика», спеціальність 061 Журналістика. За період навчання в аспірантурі Антон Володимирович повністю виконав індивідуальний навчальний план та план наукової роботи, плідно співпрацюючи з випусковою кафедрою та науковими керівниками протягом усього терміну навчання. У

ході виконання дисертаційного дослідження. Антон Чорнобильський провів наукову роботу щодо вивчення сучасного стану проблематики, заявлену у дисертації, було сформовано достатню емпіричну базу, суголосну об'єкту та предмету вивчення, сформульовано мету, задачі дослідження. Дисертант безпосередньо брав участь у постановці завдань, плануванні та виконанні дослідницької частини роботи, обговорення результатів. Пан Чорнобильський вияв себе цілеспрямованим, наполегливим дослідником, відповідальною та дисциплінованою людиною.

Дисертаційна робота Антона Чорнобильського «Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)», представлена для отримання наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 061 Журналістика, галузь знань 06 Журналістика, є результатом системного та комплексного дослідження. Тема дослідження є актуальною, оскільки у сучасному світі соціальні медіа стають важливим інструментом комунікації. Впливаючи на різні сфери суспільства, будучи універсальним каналом для обміну інформацією, ці медіа визначають нові засоби і форми комунікації, які можуть впливати на сприйняття подій, формування громадської думки та образи журналіста у соціумі. Соціальні медіа не лише реагують на виклики сучасності, але й активно впливають на соціальну динаміку, визначаючи культурні тенденції та способи взаємодії. Дослідження в цій тематичі сприяють кращому розумінню впливу соціальних медіа на суспільство, вивченню психологічних та соціологічних аспектів використання соціальних мереж. Зокрема, важливий їхній вплив на комунікативну поведінку та формування ідентичності в онлайн-середовищі з урахуванням швидкого розвитку технологій та поширення соціальних медіа. Аналіз їхніх комунікативних практик стає надзвичайно важливою для розуміння сучасного суспільства та розвитку ефективних стратегій комунікацій.

З іншого боку, дослідження взаємодії користувачів у соціальних мережах дозволяє глибше зрозуміти, як ці цифрові платформи вписуються у загальну систему комунікацій. Аналіз їхньої реакції, на інновації та зміни у способах спілкування з'ясовує, як саме соціальні медіа впливають на формування соціокультурного ландшафту сучасного світу. Мета роботи полягала у тому, щоб сформулювати комплексне уявлення про специфіку комунікативної взаємодії в соціальних медіа задля доведення чи спростування гіпотези, що за специфікою своєї реалізації ці медіа повторюють механізми комунікації у реальному світі.

З огляду на сформульовану мету перед дисертантом висувалася низка завдань, які виконані повною мірою. Ступінь обговорюваності та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій у роботі Антона Чорнобильського забезпечено застосуванням комплексу методів, відповідних меті, об'єкту, предмету та завданням дослідження, практичним аналізом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, належну апробацію отриманих результатів. Результати окремих частин дисертаційного дослідження оприлюднені на шести науково-практичних конференціях, представлено у вигляді матеріалів конференції, розділу в колективній монографії та трьох наукових статтях, дві з яких опубліковано у фахових виданнях України (категорія «Б», спеціальність 060 Журналістика), одна – в міжнародному журналі, включеному до наукометричної бази Scopus (квартіль 3).

Щодо теоретико-практичної значущості роботи, то дисертація розглядає специфіку комунікативної взаємодії на платформі Reddit, що підтверджує гіпотезу про відтворення механізмів комунікації у реальному світі соціальними медіа. Досліджено історію вивчення соціальних мереж, соціологічні підходи до них як до соціальних систем. Соціальні медіа аналізуються як самовідтворювальні системи комунікації за теорію Луманна, що розкриває їхню взаємодію у соціальному контексті. Антон Чорнобильський розглядає різні підходи до класифікації соціальних медіа, що враховують їхню функціональність, методи навчання асоціативних правил, а також критерії самопрезентації та соціальної присутності. Автор пропонує розглядати соціальні медіа як так звані соціотехнічні системи з акцентом на важливості ролі соціальних медіа у формуванні думок та переконань, зокрема, через їхню

взаємодію з первинними групами та соціальну тривожність. Демонструється, що соціальні медіа створюють арени для співпраці та соціальної координації, розширюючи межі соціальних взаємодій. Особлива увага приділяється теорії соціального обміну емоціями та її впливу на комунікативні взаємодії на платформі. Аналізуються різні аспекти життєвого циклу, публікації та функціонування контенту, зокрема, художній та новини дискурси. У роботі вивчаються ключові елементи Reddit, зокрема користувачів, сабредити, правила та інші технічні компоненти, які сприяють формуванню структури та ієрархізації. Зазначається, що акцент на груповій комунікації створює синергію між користувачами, але обмежені у взаємодії на індивідуальному рівні вказують на специфіку особистого досвіду. Також висвітлюється роль мотивації учасників, де соціалізація, визнання та розваги відіграють важливу роль. Пасивна участь користувачів переважає над активною, а різні параметри, такі як рейтинг публікацій, впливають на взаємодії. Життєвий цикл публікацій та функціонування контенту на платформі Reddit аналізується з точки зору сприйняття, інтерпретації та реакції користувачів. Два виділені типи дискурсу відрізняються за темпоральними рамками і роллю взаємодії між автором і аудиторією.

Через теорію соціального обміну емоціями автор отримав можливість детально простежити особливості комунікативної взаємодії у різних контентних середовищах, що реалізується в дисертації. Художній дискурс, представлений крипіпастою, розглядається як умовне середовище, що спонукає до активної участі аудиторії у процесі комунікації. Аналіз коментарів під крипіпастами показує варіативність соціальному обміну емоціями відповідно до популярності та обговорюваності контенту. Новинний дискурс відображає реальний час і стає майданчиком для дискусій навколо актуальних подій, активно залучаючи користувачів до рефлексування. Обидва дискурси виявляють схожість у структурі соціального обміну емоціями, що в свою чергу підтверджує загальні комунікативні закони, які діють як на Reddit, так і в реальному житті.

Станом на 20 березня 2024 року дисертаційна робота Антона Чорнобильського виконана на 100 відсотків і може бути представлена на міжкафедральному науковому семінарі факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів. Наукові керівники – кандидатка філологічних наук, доцентка Оксана Кирилова та кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка Алла Бахметьева. Дякую за увагу.

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ

Д-р наук із соц. ком., доц., проф. кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Яненко Я. В.

Дійсно, доводилося читати і першу, і другу версію дисертації Антона Володимировича. І хочу сказати про те, що дисертаційна робота змінилася на краще, висновки зараз добре структуровані, обґрунтовані, відображають наукову новизну.

У дисертаційній роботі вперше застосовано теорію соціального обміну емоціями для опису моделей комунікативної взаємодії на Reddit; з'ясовано специфіку комунікативної поведінки користувачів платформи Reddit; на прикладі комунікативної інтеракції користувачів Reddit у сервісі «коментування» під дописами художнього та новинного типів виокремлено закономірності, які дозволяють говорити про схожість комунікативної взаємодії суб'єктів в онлайн-середовищі (зокрема на платформі Reddit) та реальному (фізичному) світі. Серед наукових здобутків автора є критичний підхід до сталих і новітніх теорій соціальних систем; вибудовування власного термінологічного апарату через коректний полілог з науковими концепціями комунікативістів.

Емпіричний аналіз та узагальнення дозволили автору представити ґрунтовний аналіз процесу соціального обміну емоціями, що розглядається у системі соціальних медіа. За допомогою системного методу та порівняння автором проаналізовано платформу Reddit як

соціальну систему, її системотворчі чинники, структуру та системні характеристики в контексті системної теорії. Для встановлення та аналізу комунікаційних процесів у публічних обговореннях на Reddit було застосовано адаптований до особливостей об'єкта дослідження метод інтенціонального аналізу, який дозволив виокремити інтенційні категорії в коментарях в обговореннях на Reddit.

Варто також виділити теоретичне та практичне значення результатів. Зокрема на основі теорії соціальної присутності у контексті соціальних медіа акцентується потреба людей у відчутті близькості та спілкуванні у віртуальному просторі. Соціальні медіа розглядаються автором як невід'ємні складові соціальних систем, що сприяють полегшенню та формуванню взаємодії між людьми у цифровому просторі. Під ними розуміються медіа, що використовують мобільні та вебтехнології для створення інтерактивних платформ, де окремі особи та спільноти користуються, створюють, обговорюють та модифікують користувацький контент. Аналіз комунікативної взаємодії проведено автором з акцентом на теорію соціального обміну емоціями, що розглядає особливості емоційної взаємодії між людьми, враховуючи як позитивні, так і негативні тональності. Досліджувалися різні мотивації для участі в обміні емоціями, зокрема бажання відчувати певні емоції, попередження інших або привертання уваги. В роботі визначено основні етапи обміну емоціями у сучасному онлайн-середовищі в соціальних медіа, зокрема ініціація, отримання фідбеку, реакція ініціатора.

Зміст публікацій автора відповідає головним тезам роботи, презентує основні результати дослідження. Обсяг теж відповідає вимогам.

Я б звернув увагу на формулювання мети роботи: «сформуванню комплексне уявлення про специфіку комунікативної взаємодії в соціальних медіа». А висновки починаються з твердження «У дисертації сформульовано комплексне уявлення про специфіку комунікативної взаємодії на платформі Reddit». Я розумію, що мова йде про те, що ми розглядаємо соціальні медіа на прикладі платформи, але на початку висновків я порекомендував би чіткіше це написати. Загалом вважаю, що робота якісна, роботі може бути наданий семінаром позитивний висновок і рекомендовано до захисту. Дякую за увагу.

**Канд. філол. наук, доц., доц. каф. масової та міжнародної комунікації
О. В. Гудошник**

Наукова новизна. Концептуалізовано соціальні медіа через аналіз комунікативної взаємодії та теорії соціального обміну емоціями. На прикладі платформи Reddit представлені актуальні для сучасного комунікаційного простору алгоритми самоорганізації та принципи роботи динамічної і ієрархізованої системи з власними чинниками стійкості. Це знаходиться у руслі української комунікативістики, де системотворчими ознаками соціальної системи визначено мету, ієрархію, управління і синергію, а соціальна дія визначається одиницею соціальної діяльності, свідомо орієнтованою на поведінку у відповідь на цю соціальну дію інших людей та їхню рефлексію. Власне кажучи, ці усі концепти і зреалізовані в роботі Антона Володимировича. Фокусність наукової концепції автора на загальнофілософські теорії саморозгортання та саморегуляції соціальних систем відповідає нормативному змісту підготовки доктора філософії, загальним компетенціям та програмним результатам навчання випускника аспірантури.

Серед наукових здобутків автора: критичний підхід до сталих і новітніх теорій соціальних систем, вибудовування власного термінологічного апарату через коректний полілог з науковими концепціями комунікативістів. Окрім традиційних для дисертаційного дослідження загальнонаукових методів системного, емпіричного аналізу, порівняння, узагальнення, в роботі представлено інноваційний метод інтенціонального аналізу, адаптований до особливостей об'єкта дослідження. Зазначу, що теорія соціального обміну емоціями, уведена у науковий простір не так давно з відповідним методичним апаратом, не тільки долучено до наукового огляду, а й вдало верифікована при контентному аналізі

(мається на увазі розділ 3), що засвідчує методичну новизну (особливо звертаю увагу на трифазну модель онлайн СОЕ), та наукову практичну значущість презентованої роботи.

Що стосується результатів. Характеристика комунікативної поведінки користувачів платформи Reddit вписано у теорію соціальної присутності, теорію соціального обміну емоціями, полімедіації, а сама платформа, завдячуючи сегментації через сабрєдити та самоорганізаційним алгоритмам модерації, дозволяє автору визначити її як соціальну систему з власною екологією та структуротворенням. Єдине, зверну увагу, що одночасно використовуються різні термінологічні визначення – платформа, мережа, дискурс, система. Можливо, автор і додасть пояснення, хоча співпраця з Антоном Володимировичем була на вищому рівні, і він дуже уважно прислухався до усіх рекомендацій рецензента. У розділі «Механізми функціонування Reddit-дискурсу» досліджено два види дискурсів, художній та новинний, на платформі Reddit з аналізом життєвого циклу публікацій. Актуальність запропонованих висновків емпіричного дослідження контенту сабрєдитів полягає, на нашу думку, в унаочненні теоретичних положень першого та другого розділу, у послідовному представленні соціального обміну емоціями у широкому контексті впливів змістових, сюжетних медіа, технічних, когнітивних та інших чинників. Така системність роботи, на яку ми звертаємо увагу, і вважаємо її беззаперечно одним із головних позитивних якостей роботи, є продовженням логіки самого об'єкту дослідження, адже якісність мережі, як пише Антон Володимирович, чи системи, спирається на силу зв'язків у ній.

Зміст публікації відповідає головним тезам роботи і презентує основні наукові результати дослідження. За обсягом робота так само відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних досліджень.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в галузі соціальних комунікацій, відповідає усім вимогам, що висуваються до робіт такого типу. Щиро дякую, шановні колеги.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дослідження та отриманих результатів. Актуальність дослідження соціальних медіа визначається їх впливом на громадську думку, процеси комунікації та суспільні взаємодії. Сучасні технології створюють нові можливості для поширення інформації, формування громадської думки та інтеракції між людьми. Дослідження в цій галузі допомагають розуміти вплив соціальних медіа на суспільство, виявляти дезінформацію та протидіяти їй, а також вивчати психологічні та соціологічні аспекти використання соціальних мереж. До того ж, важливість досліджень у галузі соціальних медіа визначається їх впливом на сферу маркетингу та реклами, споживчу поведінку та формування ідентичності в онлайн-середовищі. З урахуванням швидкого розвитку технологій та поширення соціальних медіа, аналіз їх комунікативних практик набуває особливої важливості для розуміння сучасного суспільства та розвитку ефективних стратегій комунікації.

Наразі у цифровому середовищі соціальні медіа вирізняються як комунікативний метафеномен, утворюючи потужну та розгалужену систему, яка дозволяє керувати мережею онлайн-представників. Ця мережа працює за принципами взаємозв'язку та взаємодії, будуючи комунікативні взаємовідносини на засадах самокерування та самовідтворення. Структуроутворюючим елементом такої взаємодії є контент, що виступає як базовий дискурс на раціональному та емоційному рівнях. Актуальність такого підходу до соціальних медіа виявляється у їх здатності повною мірою адаптувати та реалізовувати моделі інтеракції, характерні для реального фізичного світу.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених в дисертації. Дисертація А. Чорнобильського є самостійною науковою працею, в якій висвітлено власні ідеї й розробки автора, що дозволили вирішити поставлені

завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення й висновки, сформульовані автором особисто. Використані в дисертації ідеї, положення та гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і залучені лише для підкріплення ідей здобувача.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень та рекомендацій. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій у роботі А. Чорнобильського забезпечено застосуванням комплексу методів, що відповідають меті, об'єкту, предмету та завданням дослідження, практичним аналізом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, належною апробацією отриманих результатів.

Наукова новизна зумовлюється ступенем розробки теми, пов'язаної з комплексним аналізом комунікативної специфіки онлайнної платформи *Reddit*, та полягає у тому, що *вперше*:

- застосовано теорію соціального обміну емоціями для опису моделей комунікативної взаємодії на *Reddit*;
- з'ясовано специфіку комунікативної поведінки користувачів платформи *Reddit*;
- на прикладі комунікативної інтеракції користувачів *Reddit* у сервісі «Коментування» під дописами художнього та новинного типів виокремлено закономірності, які дозволяють говорити про схожість комунікативної взаємодії суб'єктів в онлайнному середовищі (зокрема на платформі *Reddit*) та реальному (фізичному) світі;

уточнено:

- роль, місце та ідентифікацію соціальних медіа по відношенню до категорії «соціальна система»;
- дефініцію категорій «соціальні медіа» та «соціальна мережа»;
- системоутворюючі чинники онлайнної платформи *Reddit*;

набули подальшого розвитку:

- теорія аутопоетичних систем Луманна щодо створення та організації онлайнних соціальних медіа;
- теорія соціальної присутності та концепція полімедіації в контексті побудови та функціонування соціальних зв'язків у цифровому середовищі;
- теорія соціального обміну емоціями в аспекті онлайнного функціонування на рівні соціальних мереж.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що в роботі розглянуто специфіку комунікативної взаємодії на платформі *Reddit*, що підтверджує гіпотезу про відтворення механізмів комунікації у реальному світі соціальними медіа. А. Чорнобильський розглядає різні підходи до класифікації соціальних медіа, що враховують їх функціональність, методи навчання асоціативним правилам, а також критерії самопрезентації та соціальної присутності. Автор пропонує розглядати соціальні медіа як так звані «соціотехнічні системи» з акцентом на важливості ролі соціальних медіа у формуванні думок та переконань, зокрема через їх взаємодію з первинними групами. Продемонстровано, що соціальні медіа створюють арену для співпраці та соціальної координації, розширюючи межі соціальних взаємодій. Особлива увага приділяється теорії соціального обміну емоціями та її впливу на комунікативні взаємодії на платформі *Reddit*. Проаналізовано різні аспекти життєвого циклу публікацій та функціонування контенту, зокрема художній та новинний дискурси.

З оперттям на теорію соціальної присутності у контексті соціальних медіа у роботі акцентовано потребу людей у відчутті близькості та у спілкуванні – навіть у віртуальному просторі. Взаємодія між користувачами за допомогою коментарів, лайків та повідомлень сприяє формуванню та підтримці соціальних зв'язків у цифровому середовищі. Функціонування соціальних медіа можна розглядати крізь призму теорії аутопоезису Луманна, де вони визначаються комунікативними принципами, що сприяють формуванню колективної ідентичності та спільного розуміння.

На теоретичному рівні соціальні медіа розглядаються як невід’ємні складники соціальних систем, що сприяють полегшенню та формуванню інтеракції між людьми у цифровому просторі. Аналіз комунікативної взаємодії здійснювався з фокусуванням на теорію соціального обміну емоціями (СОЕ), що розглядає особливості емоційної взаємодії між людьми, враховуючи як позитивні, так і негативні тональності. Досліджувалися різні мотивації для участі в обміні емоціями, такі як бажання відчувати певні емоції, попередження інших або привертання уваги. У сучасному онлайн-середовищі обмін емоціями в соціальних медіа представлений кількома етапами, що включають ініціацію, отримання фідбеку та реакцію ініціатора.

У роботі зосереджено увагу на аналізі життєвого циклу публікацій у соціальних мережах з моменту їх оприлюднення. Аналіз здійснювався на основі двох видів дискурсу на платформі *Reddit* – художнього та новинного. Художній дискурс вільний від часових рамок і включає рольову взаємодію, тоді як новинний дискурс має обмежені часові рамки і сприймається як відображення реальних подій. Обидва типи дискурсу мають свої унікальні особливості, які впливають на сприйняття та реакцію користувачів на контент. Отже, результати аналізу специфіки комунікативної взаємодії у межах цих двох типів дискурсу є показовими для даного дослідження і можуть поширюватися з певними обмеженнями і на інший контент мережі. Методологію аналізу вибудовано на базі теорії СОЕ з орієнтацією на підходи Ріме та Родрігез Ідальго.

Сучасні соціальні медіа дозволяють користувачам виокремлювати власні цифрові особистості та взаємодіяти в різних соціальних сферах, що визначається як «цифрове Я». У контексті обговорення політичних новин користувачі виявляють своє політичне «Я». Відмінності між обговоренням політичних новин та крипіпаст на *Reddit* виявляються через коротший цикл життя новинного посту та меншу кількість цифрових самовиражень у коментарях. Важливість новин у соціальних мережах полягає в їх здатності забезпечувати користувачам інший досвід, порівняно з традиційними засобами масової інформації, дозволяючи активну участь та контроль над інформаційним середовищем. У дослідженні підкреслено вплив лідерів думок на поширення новин у соціальних мережах та їх роль у формуванні громадської думки.

Обравши художній та новинний дискурси як середовище, в якому розгортається комунікація користувачів, об’єднаних спільним фактором (в даному випадку публікаціями на тематичних сабредитах), та спираючись на теорію соціального обміну емоціями як таку, що пояснює мотивацію та механізм ініціювання та фідбеку комунікації навколо емоційних подій, було встановлено, що попри системну подібність та комунікативні відмінності, новинний і художній дискурси на *Reddit* функціонують за однаковими комунікативними законами, які збігаються з відповідними у реальному світі.

У практичному аспекті можуть знайти застосування висновки та рекомендації автора щодо методичного підходу до аналізу соціальних медіа та соціальних мереж як соціальних систем, які здійснюють комунікативні процеси відповідно до законів фізичного світу, побудови інформаційних кампаній з використанням системи соціальних медіа, а також прогнозування реакції користувачів на повідомлення у соціальних мережах.

Теоретичні положення, що становлять наукову новизну дисертаційної роботи, мають потенціал для використання у навчальному процесі факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара під час підготовки здобувачів за освітніми програмами «Журналістика», «Реклама і зв’язки з громадськістю» та «Диджитальні медіа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та «Медіакомунікації», «Реклама і зв’язки з громадськістю», «Менеджмент інформаційної діяльності» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Отримані результати й висновки можуть використовуватися під час проведення професійних тренінгів для працівників медіа.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Чорнобильського А. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних

джерел із 226 позицій. Загальний обсяг – 184 сторінки. Робота містить 6 таблиць та 5 рисунків. За обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами).

Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором. Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових робіт, опублікованих самостійно та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно та повною мірою відображають основні положення та висновки роботи, доповідалися й обговорювалися на науково-практичних конференціях. Результати окремих частин дисертаційного дослідження оприлюднено на 6 науково-практичних конференціях, представлено у вигляді матеріалів конференцій, розділу в колективній монографії та трьох наукових статей, дві з яких опубліковано у фахових виданнях України (категорія Б, спеціальність 061 Журналістика), одна – у міжнародному журналі, включеному до наукометричної бази Scopus (Q3).

Список публікацій здобувача за темою дисертації Публікації, що висвітлюють основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Чорнобильський, А. (2023). Мережа Reddit у системі соціально-комунікативної взаємодії. *Communications and Communicative Technologies*, (23), 47–55. <https://doi.org/10.15421/292306> (Фахове видання. Соціальні комунікації. Категорія «Б»).
2. Кирилова, О., & Чорнобильський, А. (2021). Соціальний обмін емоціями у системі соціальних медіа: результати аналізу коментарів до крипіпасти на платформі Reddit. *Синопсис: Текст, Контекст, Медіа*, 27(4), 245–251. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2021.4.7> (Фахове видання. Соціальні комунікації. Категорія «Б»).

Монографії

3. Кирилова, О., & Чорнобильський, А. (2021). «Соціальна мережа» як метафеномен: досвід функціонування онлайнної платформи Reddit. У В. Демченко (Ред.), *Медіасфера: локальне та глобальне. Колективна монографія* (с. 60–87). Журфонд.

Статті у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних

4. Chornobylskyi, A., Kyrylova, O., Krupskyi, O., & Khotiun, L. (2023). Social Sharing of Emotions in Social Media System on the Example of Creepypasta on Reddit. *Information & Media*, 96, 65-79. <https://doi.org/10.15388/Im.2023.96.66> (Scopus, Q3).

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації

Матеріали конференцій

5. Чорнобильський, А. (2023). Новинний дискурс на платформі Reddit (на прикладі російсько-української війни). У Н. Поплавська, О. Мединська & О. Пелешок (Ред.), *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи* (с. 170–173). ТНПУ ім. В. Гнатюка. http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29558/3/Tezu_Sotsialni_komynikatsii.pdf
6. Chornobylskyi, A. (2021). Reddit as a social network: defining and individual features. У Е. Плужник, А. Любчич, Л. Полівана, І. Мущенюк, О. Ковалівська, Л. Прудка, Н. Слбкыі, Д. Марченко, Р. Нарченко, С. Бейі (Ред.), *Abstracts of I International Scientific and Practical Conference* (с. 352–355). <https://isg-konf.com/i-international-science-conference-on-multidisciplinary-research/>

7. Чорнобильський, А., & Гурко, О. (2021). Genre of creepypasta in modern digital media environment. У І. Попова, О. Гурко, О. Алісеєнко (Ред.), *Сучасні науково-технічні дослідження у контексті мовного простору: X регіональна науково-практична конференція молодих науковців та студентів* (с. 105–107). ДНУ ім. О. Гончара. https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2021/19_Сучасні%20науково-технічні%20дослідження%20у%20контексті%20мовного%20простору.pdf

8. Чорнобильський, А. (2021). Крипіпаста як жанр диджитального медіасередовища. У В. Демченко (Ред.), *Система національних ЗМК у сучасній Україні: нова візія. XVII Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів* (с. 32–35). ДНУ ім. О. Гончара. https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2021/12_Sistema_natsionaln_ZMK.pdf

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Чорнобильського Антона Володимировича про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертаційна робота Чорнобильського Антона Володимировича «Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи *Reddit*)» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати. Дисертаційну роботу виконано на достатньо високому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значущість. Робота відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що автором розв'язані поставлені у роботі завдання.

Відповідно до чинних нормативних документів та на підставі Положення про запобігання та виявлення фактів порушення академічної доброчесності у ДНУ на факультеті систем і засобів масової комунікації створено комісію з перевірки рукописів дисертаційних робіт здобувачів третього (освітньо-наукового) РВО ОНП «Журналістика» спеціальності 061 Журналістика на плагіат у складі: голова – к. соц. ком., доц. кафедри реклами і зв'язків з громадськістю Гусев А.В.; члени комісії: к. філол. н., доц. кафедри медіакомунікацій та комунікаційних технологій Михайлова А.А.; к. філол. н., доц. кафедри масової та міжнародної комунікації Гудошник О. В. Комісією було здійснено перевірку рівня оригінальності твору (дисертаційної роботи) системою виявлення і запобігання плагіату <https://strikeplagiarism.com/>. Показник оригінальності становить 99,93% (висновок у наявності).

2. Робота Чорнобильського Антона Володимировича «Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи *Reddit*)» є завершеною працею, що відповідає всім вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) (зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502) та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара і рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

3. Рекомендувати вченій раді Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика Чорнобильського Антона Володимировича у складі:

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, заявою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1.	Ткаченко Олена Григорівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, МОН України, професорка кафедри масової та міжнародної комунікації	доктор філологічних наук, 10.01.01 – українська література, 2007 р., Україна	професорка кафедри журналістики 2008 р., Україна	<p>1. Tkachenko, O., Zhylenko, I., Poplavska, N., Mitchuk, O., Kuzmenko, H., & Zolyak, V. (2021). Personnel behaviour management through social communications. <i>Studies of Applied Economics</i>, 39(5). https://doi.org/10.25115/eea.v39i5.4837 (фахове видання)</p> <p>2. Tkachenko, O. H., Sydorenko, O. P., Melnikova, I. O., Myronets, N. R., & Smus, A. H. (2021). Media image of Ukraine. <i>Linguistics and Culture Review</i>, 5(S4), 203–217. https://doi.org/10.21744/lingcure.v5ns4.1574 (фахове видання)</p> <p>3. Tkachenko, O., Zhylenko, I., Poplavska, N., Virchenko, I., Havryliuk, I., & Peleshok, O. (2021). Social communication management modelling. <i>Studies of Applied Economics</i>, 38(4). https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.4050 (фахове видання)</p>
2.	Мироненко Владлена Вячеславівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, МОН України, завідувачка кафедри реклами та зв'язків з громадськістю	кандидатка наук із соціальних комунікацій, 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій, 2014 р., Україна	-	<p>1. Гудошник О., Бучарська І., Мироненко В., Хотон Л. Проект «Рік війни»: дискусійні питання медійної освіти та журналістської практики. <i>Communications and Communicative Technologies</i>. Вип. 23. 2023. С. 99-109. https://doi.org/10.15421/292310 (фахове видання)</p> <p>2. Демченко М., Мироненко В. Особливості онлайн-комунікації сучасної української бібліотеки (регіональний аспект). <i>Communications and Communicative Technologies</i>. Вип. 23. 2023. С. 30-40. (фахове видання) https://doi.org/10.15421/292304</p> <p>3. Волошина К., Обласова О., Мироненко В. Комунікаційні прийоми і методи інформаційної підтримки мистецького проекту. <i>Communications and Communicative Technologies</i>. Вип. 22. 2022. С. 36-46. https://doi.org/10.15421/292204 (фахове видання)</p>

3.	Кіца Мар'яна Олегівна (опонент)	Національний університет «Львівська політехніка», МОН України, доцент кафедри журналістики та засобів масової комунікації	кандидатка наук із соціальних комунікацій, 27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології, 2014 р., Україна	доцент кафедри журналістики та засобів масової комунікації, 2018 р., Україна	<p>1. Kitsa M. Telegram news channels: overview, audience preferences, specifics of functioning. <i>Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Журналістика</i>. 2023. № 2(6). С. 66-72. https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.066 (фахове видання)</p> <p>2. Kitsa, M. (2022). The Peculiarities of Popular Social Networks: Interface, Functionality, Content. <i>State and Regions. Series: Social Communications</i>, 3(51), 73-79. http://dx.doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2022.3(51).10 (фахове видання)</p> <p>3. Kitsa, M., & Mudra, I. (2022). Interactive Content as a Mean of Attracting an Audience on TV Sites. <i>Postmodern Openings</i>, 13(4), 14-41. https://doi.org/10.18662/po/13.4/503 (фахове видання)</p>
4.	Соломін Євген Олександрович (опонент)	ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, завідувач кафедри журналістики	Кандидат наук із соціальних комунікацій, 27.00.04 - теорія та історія журналістики, 2015 р., Україна	доцент кафедри журналістики, 2021 р., Україна	<p>1. Соломін Євген. Етнокомунікація в мультикультурному регіоні: виклики для системи національної безпеки. <i>Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Журналістика»</i>. 2023. Вип. 1(5). С. 59-66. https://doi.org/10.23939/sjs2023.01.057 (фахове видання)</p> <p>2. Bidzilya Y., Snitsarchuk L., Solomin Y., Hetsko H., & Rusynko-Bombyk L. (2023). Ensuring media security in the era of information globalization. <i>Amazonia Investiga</i>, 12(69), 249-259. https://doi.org/10.34069/AI/2023.69.09.22 (фахове видання)</p> <p>3. Bidzilya Y., Tolochko N., Haladzhun Z., Solomin Y., & Shapovalova H. (2022). The problems in the development of public broadcasting in the polycultural borderland Region of Ukraine. <i>Amazonia Investiga</i>, 11(53), 59-69. https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.6 (фахове видання)</p> <p>4. Bidzilya Y., Snitsarchuk L., Solomin Y., Hetsko H. & Rusynko-Bombyk L. (2022). The role of the media as a parallel tool of justice for crimes against a civilian Population. <i>Cuestiones Politicas</i>, 40(74), 293-308. (фахове видання) https://doi.org/10.46398/cuestpol.4074.15</p> <p>5. Pidbereznykh, I., Koval, O., Solomin, Y., Kryvoshein, V., & Plazova, T. Ukrainian policy in the field of information security. <i>Amazonia Investiga</i>. 2022. 11(60), 206-213.</p>

					https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.22 (фахове видання)
5.	Рудик Мирослава Степанівна (опонент)	Львівський національний університет імені Івана Франка, МОН України, доцент кафедри теорії і практики журналістики	кандидатка наук із соціальних комунікацій, 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій, 2016 р., Україна	-	1. Рудик М. Вплив соціальних медіа на формування громадської думки. <i>Вісник Львівського університету. Серія Журналістика</i> . 2020. Вип. 48. С. 198-206. http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2020.48.10560 (фахове видання) 2. Рудик М. С. Комунікативні особливості українських відеоблогів на прикладі youtube-каналів телебачення «Торонто», Яніни Соколової та Остапа Дроздова. <i>Вісник Львівського університету. Серія Журналістика</i> . 2021. Вип. 50. С. 205–212. http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2021.50.1111 (фахове видання) 3. Рудик М. Нові ролі і функції соціальних медіа у волонтерській діяльності в період російсько-української війни з 24 лютого 2022 року. <i>Вісник Львівського університету. Серія Журналістика</i> . 2023. Вип. 52-53. С. 254–261. http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2023.52-53.11739 (фахове видання)

Голосували:

«За» – 21 особа

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

Рішення прийнято одногосно.

Голова,
докторка філологічних наук, професорка,
професорка кафедри медіакомунікацій та
комунікаційних технологій

Наталія ПІДМОГИЛЬНА

Секретар,
кандидатка наук із соціальних комунікацій,
зав. кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Владлена МИРОНЕНКО